

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний

Кафедра початкової освіти

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИЧНА ПСИХОЛОГІЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Спеціальність 013 Початкова освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Освітня кваліфікація: магістр початкової освіти

Професійна кваліфікація: вчитель початкових класів закладу загальної
середньої освіти

Затверджено на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол № 7 від 12 грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Практична психологія в початковій школі
Викладач (-і)	проф. Цюняк Оксана Петрівна
Контактний телефон викладача	+380969354485
Е-mail викладача	oksana.tsiuniak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Понеділок, 14.00-16.00
2. Анотація до навчальної дисципліни	
У процесі вивчення навчальної дисципліни «Практична психологія в початковій школі» здобувачі вищої освіти ознайомляться із теоретичними і емпіричними основами психологічної науки; теоретико-методологічними аспектами практичної психології; основними напрямками діяльності практичного психолога в умовах нової української школи. У змісті навчальної дисципліни значна увага приділена вивченню проблем ментального здоров'я здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти та усіх учасників освітнього процесу; збереженню їхнього життя та визначення пріоритетів в умовах воєнного стану; методиці роботи практичного психолога початковій школі. Вивчення навчальної дисципліни «Практична психологія у початковій школі» дозволить сформувати у магістрантів спеціальності «Початкова освіта» загальне уявлення про психологічну службу системи освіти, професію практичного психолога у закладах освіти та забезпечить мотивацію до формування та розвитку особистісних якостей, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків в умовах Нової української школи.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета навчальної дисципліни полягає в підвищенні освіченості майбутніх фахівців у питаннях практичної психології як однієї із сучасних галузей психологічної науки, що активно розвивається, а також у формуванні систематизованих знань про теоретико-методологічні засади практичної психології, законодавчо-правові та нормативні основи діяльності практичного психолога у початковій школі; оволодіння узагальненою характеристикою професії практичного психолога, знаннями про освітньо-кваліфікаційні вимоги до спеціалістів у цій галузі, а також про можливі шляхи формування особистісних якостей майбутніх фахівців; практична підготовка магістрантів до роботи у закладах освіти. Цілі навчальної дисципліни:	

- ознайомити магістрантів з теоретико-методологічними аспектами практичної психології, методами та конкретними методиками; загальними категоріями, поняттями, термінами навчальної дисципліни;
- дати знання про основні напрями діяльності практичного психолога в умовах нової української початкової школи;
- сформулювати вміння аналізувати нормативно-правове забезпечення психологічної служби системи освіти України;
- сформулювати у майбутніх магістрів початкової освіти навички застосовувати психодіагностичні методики і техніки у власній професійній діяльності; навички ведення дискусії;
- поглибити знання здобувачів вищої освіти про психологічну підтримку усіх учасників освітнього процесу в умовах воєнного часу; узагальнити знання про техніки стабілізації емоційного стану учнів та вчителів;

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність – здатність розв’язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері початкової освіти.

Загальні компетентності:

ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК-2. Здатність використовувати різні стратегії комунікації державною та іноземною мовами в професійній діяльності у сфері початкової освіти.

СК-4. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу на засадах партнерства та підтримки з різними соціальними інституціями (наставництво, супервізія).

СК-8. Здатність створювати соціально-сприятливі умови, щодо функціонування інклюзивного освітнього середовища, формування спільноти учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною, до організації інклюзивного навчання здобувачів початкової освіти.

СК-10. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи, оцінювати результати діяльності команд та колективів.

Програмні результати навчання:

ПРН-01. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, вміння/навички розв’язання проблем початкової освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН-04. Організовувати співпрацю з усіма учасниками освітнього процесу на основі принципів партнерської взаємодії, надавати консультативну підтримку, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси.

ПРН-05. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу, формувати в здобувачів початкової освіти здатність до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії. Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи, організовувати співпрацю фахівців у інклюзивному класі.

ПРН-08. Моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище початкової школи, організовувати співпрацю фахівців у інклюзивному класі.

ПРН-09. Проводити моніторинг та узагальнювати результати власної педагогічної діяльності, визначати відповідність набутих професійних компетентностей чинним вимогам, виявляти творчу ініціативу для підвищення свого фахового рівня, презентувати власний професійний імідж.

5. Організація навчання

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин – 90
лекції	12
семінарські заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
1	013 Початкова освіта	1	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	пакт. заняття	сам. роб.
Тема 1. Психологічна служба в системі освіти: основні завдання та функції.	2	2	5
Тема 2. Діагностична робота шкільного психолога.	2	2	10
Тема 3. Психологічне консультування та просвітницька робота шкільного психолога.	2	2	10
Тема 4. Діяльність практичного психолога у закладах освіти в умовах воєнного часу.	2	4	10
Тема 5. Взаємодія практичного психолога з педагогічним колективом.	2	4	10
Тема 6. Робота шкільного психолога з сім'ями учнів початкових класів.	2	2	5
Тема 7. Психологічна підтримка вчителів у часи війни.		2	10
	12	18	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до ПОРЯДКУ організації та проведення оцінювання успішності студентів університету. Система оцінювання включає поточний, модульний та семестровий контроль знань. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і передбачає усні відповіді здобувачів на теоретичні питання. Максимальна оцінка кожного заняття – <i>5 балів</i>. Участь у практичних заняттях упродовж семестру – <i>45 балів</i>. Здобувач може отримати додаткові бали за результати неформальної освіти як результати навчання з навчальної дисципліни, що відображають зміст окремих її тем (але не більше 10 балів) (див. п. «Політика навчальної дисципліни») відповідно до Положення ПНУ (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalnaosvita.pdf) Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 45 балів. Неформальна освіта – 10 балів. Контрольна робота – 10 балів. Самостійна робота/індивідуальне/творче завдання (проект) – 15. Підсумкове тестування – 20 балів.
Вимоги до письмових робіт	Передбачена одна контрольна робота (1-10 балів), що складається з 2 теоретичних питань (6 бали) та 1 практичного (4 бали). Враховуються виконанні завдання частково-пошукового та творчого рівнів. Передбачене одне письмове підсумкове тестування (максимум 20 балів).
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 45
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 90% практичних завдань. При виставленні допуску до заліку враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час аудиторних годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік; Форма задачі – комбінована (усна, письмова).
7. Політика навчальної дисципліни	
1. Дотримання академічної доброчесності засновується на низці положень і принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету: Ознайомитися з положеннями та документами можна за покликанням: https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/.	

2.Виконання завдань, пропуски та відпрацювання. Інформація щодо результатів тестування, виконання індивідуальних / групових робіт, презентації результатів самостійної роботи, загальна оцінка змістового модуля в цілому надається кожному магістранту індивідуально. Неприпустимими є плагіат та списування. Інформація щодо оцінки виконання індивідуального завдання надається здобувачеві після представлення (у т.ч. публічного) результатів виконання роботи. Результати виконання індивідуального творчого завдання надаються згідно розкладу практичних занять. Присутність магістрантів на практичних заняттях, заліку є обов'язковою. Лекційні курси, а також додаткові ресурси для засвоєння змісту курсу є доступними на сайті дистанційної освіти (за поданим вище посиланням). Якщо здобувач пропустив заняття, необхідно виконати всі практичні завдання, які вивчалися на цьому занятті та отримати відповідну оцінку. Якщо магістрант не отримав підсумкової оцінки за результатами виконання практичних завдань (на практичних заняттях), а також не виконав самостійної роботи, то він не допускається до залікового заняття. Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (схваленого Вченою радою від 05 листопада 2019 р., протокол № 9 та введеного в дію наказом ректора від 26 листопада 2019 р. № 799 (редакція 1); зі змінами, схваленими Вченою радою від 30 березня 2021 р., протокол № 3 та введеними в дію наказом ректора від 06 квітня 2021 р. № 212 (редакція 2), введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. стор. 4.). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: <http://surl.li/ykqd>.

3.Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019р. № 819 (редакція 1), зі змінами, внесеними згідно з наказом ректора від 12 лютого 2021 р. № 80 (редакція 2) – <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Алгоритми діяльності працівників психологічної служби: Т. 2 /авт. кол. за заг. ред. В.Г. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2020. 106 с. URL: <https://cutt.ly/pT9V39d>.
2. Безпечний простір. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів. Навчально-методичний посібник. Вид. 3-тє, доп., виправ. / Богданов С. О., Гніда Т. Б., Залеська О. В., Лунченко Н. В., Панок В. Г., Соловйова В. В. / Заг. ред. : Чернобровкін В.М., Панок В. Г. Київ : Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2021. 368 с.
3. Гоян І. М. Методи діагностики психічного розвитку дітей. Навчальний посібник. Івано-Франківськ. 2014. 652 с.
4. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL:http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/.

5. Діти та війна: навчання технік зцілення. Львів: Інститут психічного здоров'я. 2014. 85 с.
6. Допомога дітям, постраждалим внаслідок воєнного конфлікту: довідник вихователя дошкільного навчального закладу / Н.В. Пророк, С.А. Гончаренко та ін.; за ред. Н. В. Пророк. Слов'янськ : ПП «Канцлер», 2015. 84 с.
7. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія. Навчальний посібник. Київ, ЦУЛ 2012. 424 с.
8. Закон України «Про вищу освіту». URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
9. Закон України «Про освіту» URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172145.html.
10. Ключові новації в освіті (Новий Закон України «Про освіту»). URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/ZAKON-2018.pdf>.
11. Концепція Нової української школи URL:http://school12.km.ua/page/praktychnyy_psyholog.
12. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів «Безпечний простір» : навчально-методичний посібник. Київ : НаУКМА, ГЛПФ Медіа, 2017. 208 с.
13. Науково-методичні основи психологічного супроводу діяльності вчителя в умовах реформування освіти (діагностика і корекція). Практичний посібник. / авт. кол.: В. Г. Панок, І. В. Марухина, В. В. Рибалка, В. М. Горленко, Д. Д. Романовська, В. В. Предко, С. К. Шандрук, М. В. Саврасов, Н. В. Сосновенко; за наук. ред. В. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи НАПН України, 2022. 192 с.
14. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://cutt.ly/Kf3P5ph>.
15. Нове Положення про психологічну службу системи освіти України. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0687-09>.
16. Павелків Р. В. Дитяча психологія : навчальний посібник. Київ, 2011. 376 с.
17. Панок В.Г. Основні напрями професійного становлення практичного психолога у вищій школі. Практична психологія та соціальна робота. 2003, 4. С. 14–17.
18. Поственція суїциду (буліциду): робота з колективом закладу освіти: методичні рекомендації / за ред. С. Л. Чуніхіної, Л. А. Найдьонової, Н. Ф. Умеренкової ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 76 с.
19. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України: Наказ М-ва освіти і науки України від 22.05.2018 № 509. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18>.
20. Про освіту: Закон України від 16 липня 2019 № 10-р URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
21. Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти на 2021-2022 н.р.: Лист Міністерства освіти і науки України від 16 лип. 2021 №1/9-363. URL: <https://cutt.ly/sT3uXVI>.

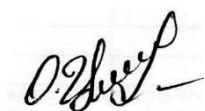
22. Психолог у НУШ: радісно та впевнено руш! Путівник психолога в Новій українській школі. Заг. ред. Є.В. Афоніна, О.О. Заріцький, Н.В. Міщенко. Краматорськ : Витоки, 2018. 250 с.
23. Психологу для роботи. Діагностичні методики: збірник уклад.: М.В. Лемак, В.Ю. Петрище, Вид. 2-ге, виправ. Ужгород : Видавництво Олександри Гаркуші, 2012. 615 с.
24. Швець О.А. Система роботи практичного психолога з педагогічним колективом навчального закладу : навчально-методичний посібник. 2013 URL: <http://berezne.lib.rv.ua/berezne/files/psych5.pdf>.

Допоміжна

25. Агаєв Н.А., Кокун О.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С., Остапчук В.В., Ткаченко В.В. Збірник методик для діагностики негативних психічних станів військовослужбовців. Методичний посібник. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2016. 234 с.
26. Бакаленко О.А. Психологічна компетентність як ключова компетентність сучасного фахівця. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Сер. «Теорія культури і філософія науки». 2018. Випуск № 58. URL: <https://cutt.ly/7hcmZ8X>.
27. Безпека життєдіяльності людини. Надзвичайні ситуації воєнного характеру. URL: westudents.com.ua/glavy/2641-nadzvichayn-situats-vonnogo-harakteru.html.
28. Вплив позитивних емоцій на самоактуалізацію особистості URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/psychology/49133/.
29. Вчимося жити разом. Посібник для вчителя з розвитку соціальних навичок у курсі «Основи здоров'я» (основна і старша школа). Воронцова Т.В., Пономаренко В.С. та ін. Київ: Видавництво «Алатон», 2017. 376 с.
30. Герман Дж. Психологічна травма та шлях до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.
31. Глобальне опитування про булінг. ЮНІСЕФ. URL: <http://www.unicef.org/ukraine/ukr/infographicbullying-upd.pdf>.
32. Гоцуляк Н.Є. Психологічна травма: аналіз та шляхи її подолання. URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/cgiirbis_64.exe?
33. Довіра до освіти починається з педагогіки партнерства. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-12-02-dovira-do-osviti-po-chinaetsya-z-pedagogiki-partnerstva-vidkritosti-shkil-povagi-do-kozhnoy>.
34. Зливков В.Л., Лукомська С.О., Федан О.В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях / В.Л.Зливков, С.О. Лукомська, О.В. Федан. Київ: Педагогічна думка, 2016. 219 с.
35. Ігри для подолання агресії. URL: <https://dytpsyholog.com/2015/04/15/igri-dlya-podolannya-agresii>.
36. Кодекс честі учня URL: http://school121.edu.kh.ua/pro_shkolu/psihologichna_sluzhba/storinka_psihologa/poradi_psihologa_uchnyam/.
37. Консультування в системі психосоціальної допомоги дітям і сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах внаслідок військових дій / авт. кол;

- заг. ред. В. Г. Панок, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2019. 144 с.
38. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. *Навчальний посібник*. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
39. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. *Навчальний посібник*. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
40. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. *Навчальний посібник*. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
41. Панченко О.А. Турбулентність мислення в структурі інформаційно-психологічної безпеки особистості. Психологія і особистість: наук. журнал. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; Полтавський національний імені В.Г. Короленка. Київ; Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2019. Вип.1 (15). С. 41–59.
42. Притчі для дітей. URL: http://vjazivne.io.ua/s2430193/pritchi_dlya_batkiv.
43. Притчі, які навчають дітей бути щасливими URL: <https://dytpsyholog.com/2015/03/01>.
44. Психологічна служба в освіті: методичні рекомендації до самостійної роботи та індивідуальних науково-дослідних завдань для студентів спеціальності 053 «Психологія» ОС «Бакалавр» / укладач Іванашко О.Є. Луцьк: СЛУ імені Лесі Українки, 2020. 36 с.
45. Психолого-педагогічний аспект взаємодії з «дітьми нової свідомості» – Дітьми Індиго». URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/psychology/50692/.
46. Цюняк О.П., Довбенко С.Ю. Професійна саморегуляція викладача закладів вищої освіти в умовах війни. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*: зб. наук. пр. / [редкол. Л.Б. Лук'янова (голова), Аніщенко О.В. (заступник голови) та ін.]; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ, 2022. Вип. 1 (21). 122–131.
47. Цюняк О.П., Довбенко С.Ю. Проблема розвитку соціально-емоційного інтелекту майбутніх учителів початкових класів у період війни. *Освітні обрії*, 2(55), 2022. 66–69.
48. Цюняк О.П. Стан ментального здоров'я здобувачів вищої освіти у період дистанційного навчання. *Актуальні питання гуманітарних наук. Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 27, 5, 2020, 205–209.*
49. Шість способів привернути увагу дітей у класі. URL: <http://osvita.ua/school/method/42916/>.
50. «Як займатися особистісним саморозвитком» URL: http://chergym.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=65:2012-10-08-12-59-07&catid=38:2012-10-23-22-08-44&Itemid=128.
51. 11 порад батькам першокласника від психолога Світлани Ройз. URL: <http://tvoymalysh.com.ua/uk/children/child-psychology/3609-11-porad-batkam-pershoklasnika-vid-psihologa-svitlani-royz.html>.

Викладач

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'O. Tsunya', is positioned above the printed name.

Оксана Петрівна ЦЮНЯК,
доктор педагогічних наук, професор